

จะทราบได้อย่างไรว่าเป็นโรคภูมิแพ้หรือไม่

โรคภูมิแพ้ เป็นกลุ่มของโรคที่แสดงอาการได้กับหลายระบบของร่างกาย อาการของโรคภูมิแพ้ขึ้นอยู่กับชนิดของโรคภูมิแพ้ที่เป็น

- ถ้าเป็นที่ตา เรียกว่า โรคเยื่อบุตาอักเสบภูมิแพ้ (allergic conjunctivitis).
- ถ้าเป็นที่จมูก เรียกว่า โรคจมูกอักเสบภูมิแพ้ (allergic rhinitis) หรือโรคแพ้อากาศ.
- ถ้าเป็นที่หลอดลม เรียกว่า โรคหลอดลมอักเสบภูมิแพ้ หรือโรคหืด (asthma).
- ถ้าเป็นที่ผิวหนัง เรียกว่า โรคผิวหนังอักเสบภูมิแพ้ (atopic dermatitis).
- ถ้าเป็นที่ระบบทางเดินอาหาร เรียกว่า โรคแพ้อาหาร (food allergy).

ดังนั้นถ้าท่านมีข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อต่อไปนี้ ควรสงสัยว่าอาจเป็นโรคภูมิแพ้ ควรปรึกษาแพทย์เพื่อให้ได้รับการวินิจฉัยที่ถูกต้อง

1) มีอาการ และ/หรืออาการแสดงที่บ่งบอกว่าอาจเป็นโรคภูมิแพ้ที่ระบบต่าง ๆ โดยเป็นมานานมากกว่า 1 เดือนขึ้นไป เช่น

- ถ้ามีอาการคันและเคืองตา ตาแดง น้ำตาไหล หนังตาบวม แสบตา อาจเป็นอาการของ **โรคเยื่อบุตาอักเสบภูมิแพ้ (allergic conjunctivitis).**
- ถ้ามีอาการจาม คันจมูก น้ำมูกไหลออกมาทางจมูก หรือไหลลงคอ คัดจมูก คันเพดานปากหรือคอ อาจเป็นอาการของ **โรคจมูกอักเสบภูมิแพ้ (allergic rhinitis) หรือโรคแพ้อากาศ.**
- ถ้ามีอาการไอ หอบเหนื่อย หายใจขัด แน่นหน้าอก หายใจมีเสียงวี๊ด หายใจลำบากหรือหายใจเร็ว โดยเฉพาะเวลาตอนกลางคืน ตอนเช้ามีด หรือขณะออกกำลังกาย หรือขณะเป็นไข้หวัด อาจเป็นอาการของ **โรคหลอดลมอักเสบภูมิแพ้หรือโรคหืด (asthma).**
- ถ้ามีอาการคัน มีผดผื่นตามตัว ผื่นมักแห้งแดง มีสะเก็ดบางๆ หรือมีน้ำเหลือง

ปารยะ อาศนะเสน พ.บ., รองศาสตราจารย์
สาขาโรคจมูกและโรคภูมิแพ้ ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

แห่งกรังปกคลุมอยู่ในเด็กเล็ก มักเป็นที่แฉก, ก้น, หัวเข่าและข้อศอก ในเด็กโตมักเป็นที่ข้อพับของแขนและขา ในรายที่เป็นเรื้อรัง ผิวหนังบริเวณที่เป็นจะหนาตัวขึ้นและมีสีคล้ำขึ้น ผิวหนังอาจมีการอักเสบเป็นตุ่มนูนคัน หรือใหญ่เป็นปื้นนูนแดง และคันมากที่เรียกว่า ลมพิษ ซึ่งมักจะเกิดจากการแพ้อาหาร โดยเฉพาะอาหารทะเลหรือแพ้มะม่วงกัตต่อย หรือแพ้ยาง อาจเป็นอาการของโรคผิวหนังอักเสบภูมิแพ้ (atopic dermatitis).

- ถ้ามีอาการอาเจียน คลื่นไส้ ท้องเสีย ปากบวม ปวดท้อง ท้องอืด อาจมีอาการของระบบทางเดินหายใจ (เช่น หอบหืด, แพ้อากาศ) และผิวหนัง (เช่น ผื่นคัน, ลมพิษ) รวมด้วย หลังรับประทานนมวัว ไข่ ถั่ว อาหารทะเล ผักและผลไม้บางชนิด ผงชูรส สารกันบูด สารแต่งกลิ่นและสี อาจเป็นอาการของโรคแพ้อาหาร (food allergy).

2) อาการดังกล่าวในข้อ 1 มักจะมีอาการเป็นๆ (มีเหตุมากระตุ้น) หายๆ (ไม่มีเหตุมากระตุ้น) เมื่อผู้ป่วยมีอาการ ต้องมีเหตุที่กระตุ้นทำให้เกิดอาการนำมาก่อน เช่น

■ ความเครียด, การนอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ, อารมณ์เศร้า, วิตกกังวล, เสียใจ (สำหรับโรคภูมิแพ้ทุกประเภท).

■ ของฉุน, ฝุ่น, ควัน, อากาศที่เปลี่ยนแปลง, การติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ หรือหวัด (สำหรับโรคภูมิแพ้ของตา จมูก และหลอดลม), อาหารบางชนิด (สำหรับโรคภูมิแพ้ทุกประเภท).

■ การติดเชื้อที่ตา, ผิวหนัง หรือระบบทางเดินอาหาร (สำหรับโรคภูมิแพ้ของตา, ผิวหนัง และระบบทางเดินอาหาร).

■ สิ่งที่ทำให้เกิดการระคายเคืองของผิวหนัง เช่น ของฉุน ฝุ่น ควัน แดด เหงื่อ การเกา หรือการนวด ขัดผิวหนัง สบู่ ครีမ် หรือเครื่องสำอางใดๆ ที่แพ้ (สำหรับโรคภูมิแพ้ของผิวหนัง).

และอาการดังกล่าวจะดีขึ้นเองหลังหมดเหตุดังกล่าว หรือดีขึ้นหลังได้รับยา เช่น

- เมื่อมีอาการทางตา อาการจะดีขึ้นหลังได้รับยาหยอดตาแก้แพ้ และ/หรือรับประทานยาแก้แพ้ (ยาต้านฮิสตามีน).

- เมื่อมีอาการทางจมูก อาการจะดีขึ้นหลังรับประทานยาแก้แพ้.

- เมื่อมีอาการทางหลอดลม อาการจะดีขึ้นหลังได้รับการสูดยา หรือพ่นยาขยายหลอดลม เข้าหลอดลมและ/หรือรับประทานยาขยายหลอดลม.

- เมื่อมีอาการทางผิวหนัง อาการจะดีขึ้นหลังได้รับการทายาสเตียรอยด์ และ/หรือรับประทานยาแก้แพ้.

- เมื่อมีอาการทางเดินอาหาร อาการจะดีขึ้นหลังรับประทานยาแก้แพ้ และ/หรือยาแก้คลื่นไส้/อาเจียน หรือยาแก้ท้องเสีย.

3) ผู้ป่วยอาจมีประวัติเป็นโรคภูมิแพ้ชนิดต่างๆ (เช่น โรคเยื่อぶตาอักเสบภูมิแพ้, โรคแพ้ากาศ, โรคหืด, โรคผิวหนังอักเสบภูมิแพ้) ในสมัยเด็ก หรือในปัจจุบัน เนื่องจากโรคภูมิแพ้เป็นกลุ่มของโรคที่แสดงอาการได้กับหลายระบบของร่างกาย.

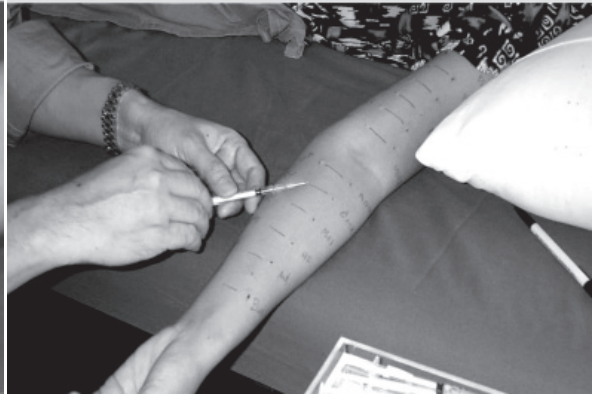
4) ผู้ป่วยอาจมีประวัติคนในครอบครัวป่วยเป็นโรคภูมิแพ้ชนิดต่างๆ [เช่น โรคเยื่อぶตาอักเสบภูมิแพ้, โรคแพ้ากาศ, โรคหืด, โรคผิวหนังอักเสบภูมิแพ้ หรือที่เรียกว่ากลุ่มโรคอะโทปี (atopic diseases or atopy)] เนื่องจากโรคภูมิแพ้ดังกล่าวมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้.

เมื่อแพทย์สงสัยว่าท่านอาจเป็นโรคภูมิแพ้นอกเหนือจากการซักประวัติและตรวจร่างกายแล้ว แพทย์อาจส่งตรวจพิเศษ เพื่อช่วยยืนยันการวินิจฉัยโรค และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ป่วยแพ้ เช่น

การทดสอบภูมิแพ้ทางผิวหนัง (allergy skin test): วิธีสะกิด (skin prick test)

การทดสอบภูมิแพ้ทางผิวหนัง (allergy skin test): วิธีฉีดเข้าในผิวหนัง (intradermal test)

1) การทดสอบภูมิแพ้ทางผิวหนัง (allergy skin test) คือการนำน้ำยาสกัดจากสารก่อภูมิแพ้ชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ในอากาศ เช่น ฝุ่นบ้าน ตัวไรในฝุ่น แมลงสาบ เกสรหญ้า วัชพืช เชื้อรา เป็นต้น มาทำการทดสอบที่ผิวหนังของผู้ป่วย เพื่อให้ทราบว่าแพ้สารใด วิธีนี้เป็นวิธีที่ช่วยในการวินิจฉัยโรคภูมิแพ้ที่มีความไวและความจำเพาะสูง ทำงาน และราคาไม่แพง สามารถทราบผลได้ทันที ผู้ป่วยสามารถเห็นปฏิกิริยาภูมิแพ้ที่เกิดขึ้นด้วยตาของตนเอง มี 2 วิธี คือ

- วิธีสะกิด (skin prick test) เป็นการทดสอบโดยหยดน้ำยาสกัดจากสารก่อภูมิแพ้ลงบนผิวหนังที่แขน และใช้เข็มสะกิดตรงกลางหยดน้ำยา เพื่อเปิดผิวหนังชั้นบนออก ถ้าผู้ป่วยแพ้ต่อสารก่อภูมิแพ้นั้น ก็จะเกิดปฏิกิริยาขึ้นโดยเกิดรอยนูน (wheal) และผื่นแดง (flare) สามารถอ่านผลได้ในเวลา 20 นาที หลังการทดสอบ วิธีนี้ทำงานง่าย, เร็ว, ไม่เจ็บและใช้อุปกรณ์น้อย เสี่ยงต่อการเกิดอาการแพ้ทั่วร่างกายน้อย.

- วิธีฉีดเข้าในผิวหนัง (intradermal test) เป็นการฉีดน้ำยาสกัดจากสารก่อภูมิแพ้เข้าในชั้นผิวหนังให้เกิดรอยนูนเป็นจุดเล็กๆ สามารถอ่านผลในเวลา 20 นาที หลังฉีดโดยวัดขนาดของรอยนูนที่ขยายใหญ่ขึ้น วิธีนี้ทำยากกว่า เสียเวลามากกว่า เจ็บกว่า และต้องใช้อุปกรณ์มากกว่า และเสี่ยงต่อการเกิดอาการแพ้ทั่วร่างกายได้มากกว่า.

2) การหาปริมาณสารเคมีในเลือด ที่เรียกว่าอิมมูโนโกลบูลินอี (IgE) ชนิดที่จำเพาะต่อสารก่อภูมิแพ้แต่ละชนิด (specific IgE) วิธีนี้เป็นที่นิยมในต่างประเทศ เนื่องจากไม่เสี่ยงต่ออาการแพ้ทั่วร่างกาย, ผู้ป่วยไม่จำเป็นต้องงดยาแก้แพ้ก่อนตรวจ, ไม่ต้องใช้เวลาของผู้ป่วยนานในการทดสอบ ไม่เหมือนการทดสอบภูมิแพ้ทางผิวหนัง ทำให้สะดวก เพียงแค่เจาะเลือด 1 ครั้ง หาสารที่ผู้ป่วยแพ้ได้หลายชนิด แต่ในประเทศไทยไม่นิยมใช้เนื่องจากมีราคาแพง และไม่ทราบผลในทันที.